

CAPITOL

KUOPION HIIPPAKUNTALEHTI | 1/2010

SIVU 5 Pyhän kaipaus asuu meissä

SIVU 7 Pyhä – leikkiä ja totta
SIVU 10 Tabujen kahleet

*Pyhä on arvoitus, joka kantaa elämää
Pyhä on Jumalan todellisuuden kosketus arjessa
Pyhä on hetki, jolloin ääretön koskee äärellistä
Pyhä on hengitystä, jossa luotu ja luoja kohtaavat
Pyhä on kätketty aarre, jonka lapset näkevät aikuista paremmin
Pyhä on elämän huima syvyys, ääretön korkeus
Pyhä pitää meidät hengessä
Pyhä kantaa niitä, jotka etsivät
Se, joka on löytänyt, ei ole etsinyt tarpeeksi huolellisesti*

Lähde: www.pyhapuhuu.fi

JULKAISIJA: Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli
PÄÄTOIMITTAJA: Seppo Laitanen
TOIMITUSSIHTEERI: Kaija Pyykönen
TOIMITUSKUNTA: Hannu Keränen, Marjatta Pulkkinen, Heikki Salomaa, Kaisa Rönkä
ULKOASU: Joonas Kallio, Jay Style
TAITTO: Leea Wasenius
KANSIKUVA: Talvikuva Hyrynsalmelta. Kuva Seppo Laitanen
PAINOAIKKA: Suomen Graafiset Palvelut Oy, Kuopio

SISÄLLYS 01/2010

- 03 Pääkirjoitus
- 04 Piisbailua
- 05 Pyhän kaipaus asuu meissä
- 07 Pyhä – leikkiä ja totta
- 09 Tabujen kahleet
- 12 Pyhiä palasia
- 13 Arjen retriitti
- 14 Kolumni
- 15 Kuuluuko kirkosta eronneen hautaus papille?
- 16 Diakonia
- 17 Kasvatus ja perhetyö
- 17 Tapahtumia hiippakunnassa 2010
- 18 Lähetys
- 19 Polkuja messuun
- 20 Hiippakunnasta modernia kirkkohistoriaa
- 21 Osallisuuden yhteisön rakennustöissä
- 22 Kaikki ei ole sitä miltä ensiksi näyttää
- 23 Kulttuuripäivä 28.2.2010
- 23 Puhelinnumerot
- 24 Isokynä

Pyhä riski

Valitessaan vuosiaiheeksi pyhän kirkko on ottanut riskin. Se on lähtenyt taisteluun (kirjoitan tätä Talvisodan syttymisen vuosipäivänä) omalla maaperällään. Puolustusta vai hyökkäystä, se jää nähtäväksi. Mutta omalla maaperällä koettava mahdollinen tappio on erityisen kirvelevä. Aluemenetyksiin ei juuri ole varaa.

Aplodeja ja kannustusta on jo tullut. Kirkko on liikkeellä ydinasian kanssa. Pyhyys on kirkon oma ja erityinen juttu, jonka vuoksi kirkko on olemassa ja kirkkoon tullaan. Pyhää edes pikkuisen kokenut ihminen elää sen voimasta paremmin ja kenties pidempäänkin.

Sekin on hyvä huomata, että pyhä ei ole yksin, sen perhepiiri voi hyvin ja uusia sisaruksia syntyy. Esimerkiksi tabu ei ole kaukana pyhästä ja tabuja maailmamme on pullollaan. Niitä jopa synnytetään tietoisesti ja tiettyyn tarkoitukseen. Ja vaikka ovat sisaruksia, ei sopu ole tässäkin perheessä kaikkein paras. Joidenkin tabujen ajatus menee pahastikin ristiin pyhän kanssa. Kirkkoa pyhän tehtävä kutsuu siis myös kriittisyyteen tämän ajan uusia täytymisiä ja itsestäänselvyyksiä kohtaan.

Suuren riskin vuoksi pyhän tehtävään on ryhdyttävä tosissaan. Vaikka hyvää voidaan odottaa ylhäältä ja varmaan saadaankin, jokaisen seurakunnan on omassa elämässään mietittävä läpikotaisin pyhän välittämisen ja kirkastamisen mahdollisuudet. On poistettava esteet sen tieltä ja poisopittava pyhästä vieraannuttavat käytännöt. Mitä se tarkoittaa? Mielestäni ainakin kolme asiaa.

Vuositeeman merkeissä on syytä pitää ylimääräistäkin strategiapäivää koko työntekijäjoukolla. Jos tarve vaatii, voisi jonkun työntekijöistä kouluttaa erityiseksi projektinvetäjäksi. Näin ehkä löytyy koko seurakunnalle yhteinen sävel ja sen voi jakaa eri toimintoihin sopivan muotoisena ja myös tehdä jotain kaikki yhdessä.

Toiseksi on syytä tarkastella seurakunnan tiloja ja toiminnan käytäntöjä. Rakentavatko ne pyhän kokemista vai onko niissä jotain, mikä olisi syytä tehdä tai järjestää toisella tavalla, paremmin ja aidommin pyhästä kertomaan ja sitä palvelemaan. Väline on viesti, väitti jo Marshall McLuhan aikoinaan, ja hänen löytönsä on syytä ottaa nyt tosissaan. Pyhä paistaa kyllä läpi arkisestakin elämästä ja ympäristöstä, jos sitä sydämestään ja elämäntavallaan pitää kunnia. Sekä parhaimmillaan että pahimmillaan seurakunta julistaa enemmän kuin ymmärtääkään.

Kolmanneksi ajattelen, että teema tuo haasteeksemme seurakunnan tehtävän ja velvollisuuden ympärivää yhteisöä kohtaan. Kirkon ja seurakunnan on myös nähtävä tehtäväkseen tuoda jotain pyhästä syvimmässä merkityksessään kaiken yhteisen elämän keskelle. Elämän, joka jatkuvasti näyttää tulevan yhä arkisemmaksi, yhä materialistisemmaksi, yhä kiireisemmäksi ja monella tapaa ahdistavammaksi. Pyhä on sille paras vaihtoehto. Ilman pyhää on vain arkea.

Seppo Laitanen
vs. hiippakuntas sihteeri

Jumala ei asu vain käsin tehdyissä temppeleissä

Psalmissa 42 sanoitetaan ihmisen perusikävä. Sen kohteena ja sisältönä on Jumala ja Jumalan pyhyys:

*Niin kuin peura janoissaan etsii vesipuroa,
niin minä kaipaen sinua, Jumala.
Minun sieluni janoaa Jumalaa, elävää Jumalaa.
Milloin saan tulla temppeleihin,
astua Jumalan kasvojen eteen?
Kyyneleet ovat leipäni päivin ja öin,
kun minulta alati kysytään: ”Missä on Jumalasi?”*

Psalminkirjoittaja kuvaa osuvasti eksoyksissä olevan ihmisen perustuntoja. Kyseessä on ilmeisesti pakkosiirtolaisuuteen viety etsijä, joka on tietoinen Jerusalemia vuonna 586 eKr. kohdanneesta hävityksestä. Kuningas Salomonin rakentamaa temppeleitä pidettiin siihen asti Jumalan asuinpaikkana, jossa Pyhän läsnäolo oli totuttu aistimaan. Nyt se oli maan tasalla, ja uskonnollinen identiteetti oli vaarassa tuhoutua. Babylonian pakkosiirtolaisuudesta lähtien temppeleitä olikin pakko korvata vähitellen yleistyvällä synagoogalaitok-

sella. Samalla todettiin, että Herra ei asu vain käsin tehdyissä temppeleissä ja että Pyhän läsnäolo on mahdollista kokea vaikka missä: yksinäisyydessä Baabelin virtain vierillä, Elian tavoin ”pyhällä vuorella” hiljaisuudessa, luonnossa, kansojen vaiheissa ja sitten siellä, missä kokoonnutaan yhteen rukoilemaan samoin kuin tutkimaan ja selittämään pyhiä kirjoituksia. Erityisesti viimeksi mainitut asiat korostuivat maanpakolaisuudessa.

Yhteinen usko, oikeamielisyys ja yhteisöllinen vastuu leimasivat samalla tuota muinaista sirpaloitunutta osallisuuden yhteisöä. Oli suoranainen henkisyyden ”Talvisodan ihme”, että se säilytti kansallisen ja uskonnollisen identiteettinsä kansakunnan seulonta-aikoina.

Mekin elämme juuri nyt tämän maailman ja kristillisen kirkon etsikoaikaa. Se näkyy siinä, että ihmiset ovat täynnä Jumalan kaipuuta. Se ei ihmetytä, onhan tuossa kaipuussa ja perimmäisten kysymysten selvittelyhalussa kyseessä ihmisyiden tuntomerkki. Siksi on hieno asia, että kirkon yhteinen painopiste

vuosille 2010 – 2012 keskittyy Pyhän kohtaamiseen. Pyhyydellä tarkoitetaan Jumalan jumaluutta, joka erottaa Jumalan kaikesta näkyvästä ja sanoin selitettävästä.

Aikamme ihmistä on syytä juuri nyt rohkaista pyhän etsimiseen ja lähestymiseen. Tuo rohkaus suosittaa kristillistä uskoa ja siihen liittyvää vastuullista elämäntapaa. Samalla se edistää rauhaa ja luomakunnan hyvinvointia. Tarkoituksena on säilyttää ihmisyyden ja usko Jumalaan globaaleja vuorovesiä vilisevässä maailmanajassamme. Jumala itse meitä tässä pyrkimyksessä siunatkoon.

Teitä kaikkia lämmöllä ajatellen ja siunaten

Pyhä on yliopistonlehtori Vesa Hirvosen mielestä erinomainen kirkon vuosiaihe.

Pyhän kaipaus asuu meissä

Pyhästä puhuessaan kirkko on Vesa Hirvosen mukaan omimmillaan ja vuosiaihe on siksi erittäin sattuva. Pyhä on sekä käsitteenä että käytännön elämän alueella hyvin mielenkiintoinen, koska se on yksi sellaisista asioista, joita ei aivan loppuun asti pysty käsittämään eikä selittämään.

Elämän rajoilla

Rajan käsite vilahtaa keskustelussa moneen kertaan. Pyhä on rajan takana tai vähintään rajalla, jonka ympärillä on usein leveä vyöhyke. Vuosisatoja sitten puhuttiin heimojen välisestä ”eräpyhästä”, metsästyksmaiden rajana olevasta alueesta, jolla kumpikaan ei saanut metsästä. Erotetun, tavalliseen elämään kuulumattoman ja kunnioitetun sävy on aina mukana pyhästä puhuttaessa. Elämän alku ja päätös ovat syvimiltään ihmisen tavoittamattomissa

ja niitä kohdattaessa hattu on totuttu ottamaan päästä. Rajojen lisäksi itse elämän tarkoitus on ihmiselle jatkuva, polttava kysymys.

Kysymys pyhästä on samalla kysymys ihmisestä ja kaikesta hänen elämäänsä kuuluvasta. Siinäkin rajoilla on oma merkityksensä. ”Ellei ihmistä itseään kunnioiteta luomiskertomuksen mukaisesti Jumalan kuvana, hänen henkilökohtaisia rajojaan voidaan rikkoa mielin määrin, vahingoittaa hänen koskemattomuuttaan ja hyvinvointiaan”, Vesa Hirvonen toteaa.

Myös luonnon ja luomakunnan käyttö tarvitsee rajat ja niin eläimet kuin kasvitkin asiaan kuuluvan kunnioituksen käyttöömme uskottuina Jumalan lahjoina. Tehotuotanto ei tunnusta tätä ja jättää lyhytnäköisyydessään jälkeensä ennen pitkää elämälle mahdottoman maailman.

Kaipaan pyhyteen

Vesa Hirvosen mielestä virren 510 ilmaisu ”kaipaan pyhyteen” kuvaa jokaisen ihmisen sisintä pyrkimystä. ”Kaiken kiireen, rauhattomuuden ja monenlaisen ahdistavan keskellä tämä kaipaus asuu usein nimettömänä ja tunnistamattomana jokaisen ihmisen sisimmässä”, hän pohjaa. Jokainen tosi kokemus pyhästä koskettaa siis ihmistä hyvin syvältä. Siksi pyhästä ei pidä puhua ihmiselle vieraana asiana ja tarpeena.

Kokemus ei kuitenkaan ole nykyihmiselle helppo saavuttaa kiireisen ja ylivirikkeisen elämän keskellä. Toisaalta sitä ei pidä edes ajatella ihmisen omana saavutuksena. Syn-tisenä ja Jumalasta vieraantuneena oleminen on totta ihmisen kohdalla loppuun asti ja sen tunnistaminen ja hyväksyminen avaa yhteyden Jumalaan ja hänen pyhyteensä. ”Saam-

me odottaa hyvää Jumalalta”, tiivistää Vesa Hirvonen.

Parantava kohtaaminen

Vesa Hirvosen pöydällä Joensuun yliopiston työhuoneessa on Rembrandtin taulu ”Jeesus parantaa sairaita”. Siinä kuvattujen ihmisten erilaiset ilmeet kuvaavat hänen mielestään hyvin meidän ihmisten erilaista suhtautumista pyhään, myös torjuvaa ja välinpitämätöntä. Vaihtoehtoja sille ei silti ole – pyhyyttä on etsittävä Jumalasta.

Siinain vuoren kertomus VT:ssa kertoo osuvasti siitä, miten Jumalan pyhyyttä ei kestä katsella suoraan. Jeesuksessa Jumala ottaa toisenlai-

sen hahmon ja tuo pyhyiden keskellemme uudella tavalla. Hänen edessään kaikki esteet ja vaatimukset ovat poissa, myös nykyihmisen onnellisuuden pakko, ja saa – Rembrandtin taulun hahmojen tavoin – sairastaa omalla tavallaan elämää ja sen ongelmia, pelätä, väsyä ja kysellä. ”Kirkon tehtävä on kutsua ihmisiä Jeesuksen pyhyiden luo”, Vesa Hirvonen korostaa.

Kaukana mutta lähellä

Vesa Hirvonen on viehättynyt siitä jännitteestä, joka on toisaalta pyhän saavuttamattomuuden ja toisaalta sen näkyvän läsnäolon välillä. Jumalaa ei voi tavoittaa hänen salatussa olemuksessaan, mutta Jee-

suksessa ja kirkon elämässä tarjolla olevissa asioissa kokemus pyhästä voi tulla todeksi.

Jumala itse on sitoutunut sanaansa ja armonväliseisiin. Pyhitetyt tilat ja niihin kokoontuvat ihmiset muodostavat kohtaamisen kosketuspinnan. Pelkästään niihin ei saa tyytyä, sillä Jumala on aina enemmän kuin mikään näkyvä, mutta niiden välityksellä jotain Jumalan pyhästä ja armollisesta olemuksesta tulee tuuksi ja avautuu meille.

Sama koskee Raamatun kertomuksia. Niiden rikas käyttäminen seurakunnan elämässä on merkittävä pyhyiden kokemisen kanava, jota uskonnonpedagogiikan yliopistonlehtorina toimiva TT Vesa Hirvonen opiskelijoilleen alleviivaa. Pyhä tarvitsee ehdottomuutensa ja syvyytensä vuoksi välittäjiä ja välineitä, joita kirkon on käytettävä luottavaisesti ja kunnioittaen.

Pyhä on ihmisen asia

Pyhä on kirkon juttu ja sitä tarjotessaan kirkko on omimmalla asiallaan. Silti Vesa Hirvonen muistuttaa pyhän laajoista oluttuvuuksista elämässä. ”Kunnioitamme tiettyjä asioita aivan vaistomaisestikin niitä kohdatesamme, ja tällaiseen intuitiiviseen pyhyiden ymmärtämiseen on syytä luottaa”, hän toteaa. Ihmiskuva on vajaa ja ihminen heikoilla ilman häneen liitettyä ymmärrystä pyhästä.

Pyhäpäivän erottaminen muista päivistä tai esi-isiemme kunnioittama ”eräpyhä” kertoo yhteiskunnan järjestykseen ja ihmisten välisiin sopimuksiin sisältyneestä terveellisestä kunnioituksesta. Eivätkä pyhän oluttuudet lopu näihin asioihin, jotka olisi tarpeen löytää uudestaan. Pyhien arvojen ohittaminen on vahingoittanut ja uhkaa yhä vahingoittaa ihmisen hyvinvointia ja hyvää elämää. Puhuessaan ja toimiessaan pyhän puolesta kirkko puolustaa ihmistä.

Seppo Laitanen

Kuva Esko Jämsä/Seurakuntien Lapsityön Keskus

Jumalan pyhyyttä ei kestä katsella suoraan, mutta kokemus pyhyydestä on tärkeä meille kaikille.

Pyhässä voi todella elää mukana, uskoo Hillevi Seppä.

Pyhä – leikkiä ja totta

Pyhä on minulle ennen muuta Pyhä Kolmiyhteinen – suuri salaisuus, mysteeri.

Sen toteutumiseen seurakunnassa on minulle antanut oivalluksen eräs Raamatun kerrontamenetelmän nimi. Godly play on toiminnallinen menetelmä, joka taluttaa pienen ihmisen mukaan Raamatun tapahtumiin, suuren kertomuksen salaisuuksiin. Sillä matkalla osallistuja toisaalta mykistyy, toisaalta saa syviä oivalluksia. Se on menetelmänäkin hyvä, mutta minulle sen nimi liittyy Pyhän ydinkysymykseen. Godly play on suuri leikki, pyhä leikki, leikki Jumalan kanssa ja Jumalan edessä. Leikkivä lapsi on tosissaan leikissä, hän on mukana siinä 100 %, hän elää leikkiä – hän ei ole sivustakatsoja, arvioija.

Pyhä on leikkiä

Voisimmeko me seurakunnissa toimia siihen suuntaan, että jumalan-

palveluselämä, rukouselämä, pyhä olisi tällaista Godly play-leikkiä, suurta leikkiä, pyhää leikkiä, leikkiä Jumalan kanssa ja Jumalan edessä. Enkä tarkoita vain jotain yhtä menetelmää, enkä missään tapauksessa sinne tänne touhuamista, vaan sitä, että olemme Pyhän ja pyhien yhteydessä tosissamme. Ja että olemme siinä kokonaisina ihmisinä: fyysisinä, psyykkisinä, sosiaalisina, henkisinä, hengellisinä. Siinä yhteydessä ei ole sivustakatsojia, vaan jokainen saa elää mukana suurissa tapahtumissa. Ja jokaisen pieni kertomus voi oikeasti liittyä Jumalan suureen kertomukseen. Pyhien yhteisössä jokaisella on oikeus ja velvollisuus olla itse vuorovaikutuksessa Pyhän kanssa, kuulla ja kuunnella Pyhää sekä katsella Pyhän kasvoja.

Seurakunnissa menemme helposti siihen halpaan, että yritämme parhaamme mukaan täyttää seurakuntalaisten toivelistaa, viihdyttää seurakuntaa, jonka kanssa yhdessä

huudamme: ”Mitä me saamme jumalanpalveluksesta? Mitä me saamme seurakunnasta? Mitä me saamme kirkolta?”

- Keneltä me oikein velomme saattaviamme? Pyhältä Jumalalta vai pyhien yhteisöltä seurakunnalta? Ovatko ne meille jotain velkaa?

Pyhä on myös tehtävä

Ehkä kysymyksemme voisi kuulua: ”Mitä minä voin antaa jumalanpalveluksessa, kirkossa, seurakunnassa? Mitä minä voin antaa niiden yhteiselle elämälle, pyhien yhteisölle?”

Voin antaa itseni. Voin heittäytyä mukaan pyhään leikkiin jumalanpalveluksessa, kirkollisissa toimituksissa, seurakunnan rukouselämässä. Voin olla läsnä 100 %, elää pyhää, olla tosissani. Yllättäen voin saada bonuslahjana jotain, ehkä jopa mitaamattoman paljon. Mutta tämä saaminen ei ole itsetarkoitus, se ei syy siihen, miksi me elämme pyhi-

Metallimesussa kokemusta pyhästä tarjotaan hevi-musiikin keinoin. Ehtoolista jakamassa Tiina Laakkonen ja Haka Kekäläinen

en yhteisönä ja yhteydessä Pyhään. Pyhän toteutuminen ei ole suorittamista vaan elämistä yhdessä ja yhteydestä.

Vain tosi on pyhää

Seurakunnan työntekijöiden asenne on mielestäni avainasemassa, että voisimme elää pyhää todeksi seurakunnissa. Arvostammeko me itse Pyhää? Elämmekö itse tosissamme pyhien yhteydessä – vai näemmekö seurakunnan keskellä pelkästään epätäydellisyyden? Onko yhteytemme Pyhään suorittamista? Emme kai suhtaudu kyynisesti ja halveksien siihen, mitä me teemme, siihen mikä on perustehtävämme? – Auttaisiko meitä, jos mieltäisimme kaiken arkisen elämänkin pyhänä toimituksena? Palaahan meissä jokaisessa Pyhän Jumalan antama elämän liekki. Kuinka huikeaa olisi, jos koko elämä olisi meille jumalanpalvelusta pyhien yhteisössä!

Seurakunnassa tarvitaan paljon aikaa, asenteellista tilaa sekä myös fyysisiä paikkoja Pyhän kohtaamiseen. Meidän tehtävämme on löytää myös uusia muotoja Pyhän kohtaamisen mahdollisuuksiin. Silti kirkko ei ole valintamyymälä, jonka on aina vain lisättävä valikoimaa hyllyillä. Liiallinen tarjonta ei helpota valintaa,

vaan seurauksena voi olla ähky ja kranttui. Kaikkea ei myöskään tarvitse tarjoilla erikseen eri-ikäisille. Tosissaan elettävään pyhään voivat osallistua eri-ikäiset yhtä suurella ilolla ja hartaudella.

Kirkkovuosi kehiksenä

Kirkkovuosi on ihana ja oivallinen pyhän leikin kehys, jossa samat tapahtumat toistuvat. Saamme elää ne uudelleen ja uudelleen, syventää kerta kerralta pyhien tapahtumien katselemista. Näin voimme joka kerta päästä vähän lähemmäs ydintä. Lapsille tutut ja turvalliset rituaalit ovat tärkeitä. Lapsi haluaa kuulla saman kertomuksen luettavan uudestaan ja uudestaan. Näin aina uudet pienet löydöt kuljettavat häntä vähitellen syvempään oivallukseen. Väitän, että toistot ravitsevat myös aikuista uskoa.

Pyhän näköalapaikkoja

Itse olen kohdannut Pyhän hyvin erilaisissa tilanteissa. Jumalanpalveluselämä toimituksineen ja erityisesti ehtoolinen on papille suotu aiotupa Pyhän katselemiseen. Tuhatpäinen pyhien yhteisö kesäisen taivaan alla ja Siionin virsien jyllinä on Pyhän kuuntelemista. Luonnon

rauha ja hiljaisuus Kainuun metsissä vaeltaessa ja tulilla istuessa on minulle suuren Pyhän edessä olemista.

Uusimpia löytöjäni on ignatiansen hengellisten harjoitusten hengessä Pyhän katseleminen Raamatun tapahtumissa ja niiden valossa omassa elämässä. Tällaisen kerran viikossa toteutuvan hengellisen matkakumppanuusryhmän olemme aloittaneet myös kahdestaan puolisoni kanssa. Se vaikuttaa kaiken muun hyvän lisäksi lisäävän kunnioitusta ja ymmärrystä yli 30-vuotista matkakumppania kohtaan.

Vaikuttavin Pyhän kohtaaminen tapahtui vuosia sitten luonnossa oman elämäni pimeään syksyn aikaan. Oli marraskuun ilta, pieni lumi maassa. Lähdin metsään katsomaan, jospa täysikuu näkyisi ja antaisi valoa niin polulle kuin sisäänikin. Pilvet väistyivät vähitellen, kuu kumotti, tähdet tuikkivat ja jonkin ajan kuluttua vielä revontulet vakuuttivat, että elämä on ja kantaa, että olen Pyhän kämmenellä, huolenpidossa. Ehkä nuo tapahtumat olivat jollekin toiselle tavallisia syksyisiä luonnonilmiöitä, minä näin niissä Pyhän kasvat.

Hillevi Seppä
Kappalainen
Pieksämäen seurakunta

Tanssi on kauan ollut tabu seurakunnan elämässä. Toisin on nyt, kuten Suomussalmen nuorten iloinen ja värikäs Promenade-ryhmä syksyllä Kuopion torilla näytti.

Tabujen kahleet

Tabuista puhutaan nykyään paljon ja ne tarjoavat medialle herkullisia aiheita, kuten seuraavat lehtijuttujen otsikot havainnollistavat: ”Potkut Suomessa edelleen tabu”, ”Onko naisen seksuaalisuus edelleen tabu?”, ”Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt vaiettu tabu edelleen”, ”Onko kuolema tabu, josta ei saa puhua?”, ”Naisen alkoholismi edelleen tabu”, ”Uskosta puhuminen on tabu työpaikoilla”, ”Itsemurha on median viimeinen tabu”, ”Hengellinen väkivalta on kirkossa yhä tabu” ja ”Työttömyyden syyt ja olemus – tabu?”

Tabujen uusi elämä

Äkkiseltään katsottuna näyttää siltä, että tabuksi nimitetään mitä vain, mihin liittyy jokin kielletyksi määritettyä ulottuvuus. Nimeäminen ei kuitenkaan riitä. Yhteisölle vaarallinen,

tuhoava, ja siten kielletty käyttäytyminen ei sinänsä tule nimetyksi tabuksi, vaan tabut syntyvät sosiaalisen yhteisön kulttuurisissa ja historiallisissa käytännöissä. Tabut liittyvät sosiaalisen elämän rajoittamiseen: kiellot ylläpitävät arvosidonnaista sosiaalista järjestystä. Tabut ovat siis sosiaalisia ja kulttuurisia merkityksen kantajia, jotka tulevat näkyviksi ihmisten välisissä kohtaamisissa ja institutionaalisissa käytännöissä.

Tässä artikkelissa jäsenämme toimittamaamme teokseen (Laitinen & Pohjola 2009) nojautuen, mitä ovat tämän ajan suomalaisessa yhteiskunnassa kohdattavat tabut. Toisaalta voisi kysyä, onko niitä yhteiskunnan muuttuessa ylipäänsä enää olemassa. Kulttuurinen sekoittuminen ja paljon puhuttu yhteiskunnallinen vapautuminen voisivat myös pyyhkiä aikaisemmin yhteisölliseen muistiin tallentuneet tabut pois. Kulttuurinen

syvärakenne muuttuu kuitenkin hyvin hitaasti, jolloin myös tabut pysyvät sen kerroksiin säilyntyneinä. Ajan myötä ne saavat silti uusia muotoja, sisältöjä ja tulkintoja, ja ne verhoutuvat toimintakäytäntöihin aikaisemmasta eroavilla tavoilla. Yhteistä entiseen on se, että kysymyksessä on jotain salattua, vaiettua, mystifioitua, vaihtoehtotonta ja usein myös kiellettyä.

Tabuksi vaiettu

Tabun käsitteellä voidaan kuvata ensinnäkin kulttuurisidonnaisesti määritettyjä kieltoja, jotka ovat läsnä erilaisissa ilmiöissä, tilanteissa ja kohtaamisissa. Tabun rikkominen merkitsee sosiaalisen järjestyksen rikkomista, mikä saa erilaisia seurauksia ja merkityksiä arjen käytännöissä. Nykyisin tabun käsite liittyy kuitenkin yhä enem-

män itsestään selvinä pidettyihin vaihtoehtomuuksiin, joihin liittyy enemmän vaikeumista kuin suoranaisia kieltoja.

Kohtaamme tabuja kaikkialla niin yhteiskunnallisessa järjestyksessä, elämisen vakiintuneissa käytännöissä, sosiaalisuuden eri muodoissa, toisten ihmisten kohtaamisessa kuin yksilöllisissä kokemuksissa ja tiedostamattomissa mielenkerroksissa. Ne ovat kulttuurisesti ohjautuneita, sosiaalisesti rakentuneita ja yksilöllisesti todentuvia. Tabut ovat muuntuvuudessaan historian tuotetta. Ne ovat juurtuneet syvästi kulttuuriin, ideologiaan ja yhteiskunnallisiin arvoihin ja asenteisiin. Niiden taustalla on erilaisia myyttejä, uskomuksia, ennakkoluuloja ja moraalisesti latautuneita suhteita. Samalla ne sisältävät tietynlaisen oletetun ja odotetun käyttäytymisen koodiston, jonka pohjalta ihmisten toimintaa ohjataan ja arvioidaan.

Vaikka tabut ovat perustaltaan yhteiskunnallisia ja kulttuurisia, ne todellistuvat yksilöllisessä toiminnassa. Näin myös yhteiskunnassa itsestään selviksi asetetut tabut tulkitaan yksilöiden toiminnan kautta: kuluta niin elät, hallitse elämäsi ja kilpaile, vapautesi on omien valintojesi tulos.

Tabuihin ovat liittyneet tiedon vastakohtana pidetyt uskomukset, myyttiset ja jopa maagiset käsitykset, jotka ovat havainnollistuneet esimerkiksi suhteessa sairauksiin, kuolemaan tai kuukautisiin. Modernit, ajan tabut liittyvät myös yhteisön vaalimiin uskomuksiin, mutta niiden sidos on toisenlainen. Kyse ei ole tiedon puutteesta, vaan siitä, että tabuoidut asiat ja teot syntyvät ja niitä ylläpidetään halusta uskoa ja luottaa kulttuuriseen perimään, totuttuihin ja arvostettuihin käytäntöihin. Siten esimerkiksi ihmiset usein sitoutuvat kyseenalaistamatta johtamisen, politiikan, uskonnon ja talouden linjoihin.

Paha, pyhä, leiman saanut

Ihmisten saaminen mukaan käsittämättömiltä tuntuviin aatteisiin, uskomuksiin tai liikkeisiin sisältää usein huomaamatonta tabuointia. Natsit, saatanan palvonta, uskonnolliset ääriliikkeet ovat tästä esimerkkejä. Ihmisoikeusloukkauksistakin voidaan tehdä yhteisössä yleisesti hyväksytyjä, jopa kunnioitettuja tekoja. Yhteisö voi luoda poliittisen ideologiansa tai ymmärryksensä normatiivisesta etiikasta, eli yhteisön luomista eettisistä säännöistä, joita yksilöiden tulee noudattaa. Tällöin kansanmurhat, joukkosurmat ja rikokset ihmisyyttä vastaan voivat puolustaa käsittämättömiltäkin tuntuvia yhteisön moraalisia sääntöjä ja arvoja. Yhteisön jäsenet eivät voi kyseenalaistaa yhteisönsä arvoja, aatteita ja periaatteita ilman sanktiota. Ne ovat tabuja. Tällöin tabut voivat koskettaa paha, jota on lähes mahdoton ottaa esiin.

Usein tabu saatetaan nähdä yksilöittömästi pahan symbolien kautta. Silti sillä on myös vahvat pyhään liittyvät juuret, joista erilaiset uskonhistorialliset tabut ovat vahvimpia esimerkkejä. Uskonto antaa kuitenkin vain osittaisen kuvan pyhästä, sillä maallistuneena aikanamme pyhä

on arkipäiväistynyt kirkkohistoriallisiin lähtökohdistaan. Pyhää voivat olla yhteiskunnalliset perusinstituutiot, kuten pyhä perhe ja pyhä vanhemmuus tai pyhä oikea tie. Enää emme nimeä hallitsijoita jumaliksi kuten antiikin Roomassa, mutta poliittiset valtaideologiat ja vallitsevat ajattelutavat saavat edelleen pyhitettyä tabukaavun suojakseen. Pyhä on ylevöitetty, suojeltu ja kunnioitettu. Tabuilla on tässä suhteessa vahva suojaava ja tukeva rooli. Keskeistä on, mitä tai keitä tabut suojelevat.

Nykyajan sirkushuvia

Myös uudella tavalla jalustalle nostettavat ilmiöt tai ihmiset pyritään pyhittämään, jotta niiden tai heidän uudesta arvosta voitaisiin vakuuttua. Tämä toteutuu vähintään tavoitteellisten keskusteluiden tasolla, kuten köyhien ja huono-osaisten pyhittäminen poliittisissa valtakamppailuissa. Samaa aikaan ihmisen suojelemisen ja koskemattomuuden tabu on kuitenkin heikentynyt nykyisessä ideologiassa ilmapiirissä, jossa miltei mikä tahansa on sallittua ja tabujen asetamat rajat hälvenevät. Aikaisemmin tabulla suojatusta yksityisyydestä ja ihmisen onnettomuuksista on tullut

"Jumala on suuri".
Pyhien asioiden
tuominen arkielämän
keskelle ei ole ongelma
muslimimaissa, kuten
piispanmekin saattoi
Afrikan matkallaan
todeta.

yleisen kiinnostuksen kohde ja haluttua viihdettä. Tabujen maailma on osaltaan myös karnevalisoitunut. Tämän kiinnostuksen ja uteliaisuuden kääntöpuolena on silti helposti epäonnistuneeksi katsotun tuomitsemisen ja mitätöiminen.

Kääntöpuolena on myös yksilöllisyyden ja ainutkertaisuuden menettäminen, sillä luokitelluksi tullut ihminen muuttuu yksilöstä vain kategoriansa edustajaksi. Varsinkin sosiaalisesti erilaiset tai ongelmallisina pidetyt jäävät tabujen luomien rajojen ulkopuolelle. Tähän paikkaan määritettyinä he kuuluvat muukalaisen, toisen, ulkopuolisen asemaan. Yhteiskunnalliseen järjestykseen sopimattomista tai sitä vastaan rikkoenista tulee tabuilla merkittyjä toimijoita, joihin kohdistuu moraalinen leima, torjuntaa ja vihaa. Heitä merkitsee väärä toiminta, tabun rikkomisen ja sosiaalinen häpeä sekä syyllisyys. Jatkuessaan häpeästä tulee sisäistynyttä, jolloin ihminen kasvaa yhteen leimansa kanssa ja tuomitsee itse itsensä löytämättä ulospääsyä.

Tabuihin on vaikea tarttua

Myös positiiviset asiat ja hyvinolontunne voivat olla tabuoituja. Kielle-

tyt, vaietut asiat ovat sellaisia, ettei niistä saa nauttia. Hyvänolontunne, ilo ja mielihyvä ovat kulttuurisesti kiellettyjä niin suhteessa väkivaltaan, rikoksiin, seksistisiin tai rasistisiin tekoihin kuin itse aiheutettuun työttömyyteen. Siksi niihin on vaikea tarttua.

Arjessa ja auttamistyössä kohdattavat tabut ovat usein ajattomia. Edelleenkin vaikeasti haltuun otettavia ovat elämäntapaan, sairauksiin, seksuaalisuuteen, ulkomuotoon ja arvoihin liittyvät kysymykset ja yksilölliset valinnat. Ero tabun ja muiden kiellettyjen asioiden välillä syntyy kulttuurisesta sidoksesta, moraalista ulottuvuudesta ja vahvoista arvoista, joihin yhteiskunnan jäsenet kasvavat ja joita ei helposti kyseenalaisteta.

Kriittinen ääni puuttuu?

Tabujen moninaisuus ja ristiriitaisuus tekevät ne kielellisesti tavoittamattomiksi. Yhtäältä tabut ovat pyhiä tai pahoja, jolloin niihin liittyy kieltoja ja salaisuuksia, tai niihin ei ole olemassa sanoja tai ylipäänsä soveliaasta käyttää tavanomaista kieltä. Toisaalta niihin sisäistyy häpeää ja syyllisyyttä, joita ei osata tai haluta

sanoittaa. Tabun kielto toimii myös niin, että siitä mistä ei puhuta, sitä ei kielellisesti rakentuneessa kulttuurissa ole olemassa. Toisin päin ilmaistuna tabut pysyvät tabuina juuri siksi, että niistä ei voi puhua. Ne ovat vaikenemisen ja sanoittamattomuuden ilmiöitä, joista puhuminen ei kuulu yhteiskunnalliseen kieleen. Puheeksi ottamisen vaikeus heijastuu myös tabuilla merkittyjen ihmisten auttamisen vaikeutena. Tabuilla nimetyt ihmiset ovat vaarassa jäädä avun ulkopuolelle, sillä yhteiskunnassa vääränä pidettyyn ongelmaan ei saa välttämättä apua.

Tabuoidujen tilanteiden kohtaaminen edellyttää niitä uusintavien automaattisten ajattelumallien purkamista. Samalla on keskeistä pohdita ristiriitaa, miten ulkonaisesti yhä liberaalimmaksi muuttuvassa yhteiskunnassa normaalisuuden rajat näyttävät edelleen kapeutuvan.

Merja Laitinen Anneli Pohjola

Lähde:

Laitinen, Merja & Pohjola, Anneli (toim.) 2009: Tabujen Kahleet. Vastapaino. Tampere.

Pyhiä palasia

Lähimmäisyys

Tässä materialismin ja yltäkylläisyyden maailmassa olen oppinut ja kasvanut arvostamaan toisten ihmisten huomiota ottamista. Tunteetomat kyynäpäättakitot eivät ole missään arvo maailmani mittarin skaalassa, eivät edes nollan alapuolella. Olen tähän vakaumukseen kasvanut omien kokemuksieni kautta niin yksityis- kuin työelämässä. Minua on puhutellut hyvin syvästi lähimmäisyys, jota mielestäni kuvaa parhaiten vertaus kahdesta ihokkaasta ja valmius niiden jakamisesta toisen tarvitsevan kanssa. Tällä on monia yhtymäkohtia tähän päivään.

Vanhuusiän kynnyksellä olen hahtanut ajatukseen, olenko enää tuottamattomana ihmisenä minkään arvoinen. Jos fyysinen keski-ikäni jatkuu, niin silti minun pitäisi jatkaa työelämässä, jotta olisin tuottava yksilö. Tuottoni menisi eittämättä talouselämän pelureille, ei niillä osteta toista ihokasta. Minun laatuajani mitattaisiin pois eläkeiän ja kuoleman väliseltä ajalta. Mihin tätä maallista elämää ollaan luotsaamassa, jos minua tulevaa ja toivottavasti viisasta vanhusta ei hyödynnettäisi henkisesti? Ihmisten "rodunjalostuksessa" egoismi ja narsismi ovat karsineet empatian.

Enkeleitä on helppo tehdä, elämän pyhien asioiden huomaaminen on jo vaikeampaa.

Olen oppinut, että ahdistua ei kannata sellaisesta, jolle ei voi mitään ja ahdistuksen torjunnassa auttaa egoani hivelevä tietoisuus henkisesti kasvustani lähimmäisyyteen. Olen monta kertaa taittunut, mutta taipunut en koskaan. Arvokasta on ollut huomata, että minähän rakastan itseäni. Jos en osaisi rakastaa itseäni, niin en osaisi rakastaa lähimmäisiäni.

Jorma Rannio

Ylikomisario

Pohjois-Savon poliisilaitos (1.1.2010 lukien)

Pyhät arvot

Lapsena ajattelin, että pyhää ovat asiat, jotka liittyvät vain Jumalaan,

uskontoon ja kirkkoon. Pyhä-sanani mielsin lapsuuden kodissani myös sunnuntain ja kirkollisten juhlapäivien synonyymiksi, johon liittyi pyhäkoulu, pyhäpäivän vietto ja pyhävaaatteen sunnuntaisin. Silloin en liittänyt siihen mitään henkilökohtaisempia merkityksiä, vaan pyhä oli jotain minusta kaukana olevaa ja koskeamatonta.

Nyt jo viisikymppisenä käsitykseni pyhästä on laajentunut ja saanut vahvasti kokemuksellisen luonteen.

Olen kokenut pyhyyteen verrattavaa tunnetta esimerkiksi talvipakkasessa tähtitaivaan alla tai rannattoman meren äärellä, tuntien samalla oman pienuuden ja maailmankaikkeuden suuruuden ja tarkoituksenmukaisuuden. Pyhän kokeminen on aikuisiällä siis liittynyt erityisesti hetkiin, jolloin olen ollut yksin, usein luonnon keskellä. Tällöin kokemukseni on kaikesti verrattavissa Jumalan kolmannen persoonan, Pyhän Hengen, läsnäoloon ja suureen rauhaan. Tällaista tunnetta voin kuvata myös adjektiiveilla mittaamattoman kaunis, käsitämätön ja ainutkertainen. Pyhästä on tullut siis henkilökohtainen kokemus, jonka tavoitan myös rukouksessa riippumatta ajasta ja paikasta.

Pyhään kuuluu myös oma ja toisten usko sekä elämän lahja ja kuoleman peruuttamattomuus

Käsitykseni sanasta pyhä on myös muuttunut. Usein liitänkin siihen nykyisin elämäkokemuksen muokkaamia, mutta elämässäni vahvasti mukana pysyneitä arvoja, jotka ovat ohjanneet useimpien tiedostamattomasti valintojani ja päätöksiäni elämän eri vaiheissa. Minulle läpi elämän tärkeinä pysyneitä arvoja ovat luonnon kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus ja lähimmäisenrakkautus. Ne ovat siis jossakin mielessä minulle ”pyhiä”. Pyhään kuuluu mielestäni myös se, mitä en voi ohittaa, vähätellä, asettaa naurunalaiseksi tai pilkattavaksi, esimerkiksi oma - ja myös toisten - usko sellaisena kuin se kullekin näyttääytyy, sekä elämän lahja ja kuoleman peruuttamattomuus. Loppujen lopuksi löydän siis elämässäni paljon sellaista, mitä voin nimittää pyhäksi.

Leena Holopainen
Erityispedagogiikan professori
Joensuu

Totuuden etsiminen

Mikä on minulle pyhää, mitkä ovat luovuttamattomia arvoja minulle? Edustan suomalaista herätyskristillistä katsomusta ja pyhän ainek- sia löytyy sieltä, hengellinen kotini on KRS ja Lähetysseura. Perheen piiristä löytyy toinen ryväs luovuttamattomia arvoja. Sitten on oma arvomaailmansa, joka on tullut työn mukana. Tai ehkä oikeammin, ar-

vomaailma on tuonut työn. Samoin kuin arvomaailma on tehnyt minusta perheenisän.

Työn arvot liittyvät sekä lääkäriin että tutkijan työhön. Lääkärinä huomaan hakeneeni työni sieltä, missä on kaikkein huonoimmassa asemassa olevia ihmisiä. Syrjäytyneet ihmiset kiinnostivat, ehkä siksi että oma tausta on ollut niin turvattu ja porvarillinen.

Nykyisin olen tutkijalääkäri ja kouluttaja. Tutkimuksessa ja koulutuksessa olen koettanut - vaihtelevalla menestyksellä - etsiä totuutta silloinkin, kun totuus ei miellytä ketään, ei edes itseäni. Tämä on tuonut minulle skeptikon maineen ja nimen ”tohtori Ei”.

Arvomaailmani on korostetun tiedekeskeinen. Onko tämä ristiriidassa herätyskristillisten arvojen kanssa? Vastaus on itselle selvä, mutta sitä on lähes mahdoton selittää muille. Omassa minässä on tiedeminä ja hengellinen minä. Niissä ei sisäisessä maailmassa ole ristiriitaa sen enempää kuin siinä, että autossa on eri vaihteet. Välillä vain mennään ykkösellä ja välillä viito- sella.

Olli-Pekka Ryynänen
Yleislääketieteen professori
Kuopio

ARJEN RETRIITTI

Hiippakunnallinen hengellisen matkakumppanuuden neuvottelupäivä järjestetään keskiviikkona 3.3.2010 klo 9.30–16.00 Aholansaassa.

Neuvottelupäivä on avoin kaikille seurakunnan työntekijäryhmille. Osanottomaksu on 21 €, sisältäen lounaan ja kaksi kahvia.

9.30

Tulokahvi

10.00

Hetkipalvelus ja avaus

10.30

Hengellinen matkakumppanuus ryhmässä

11.30

Keskustelua matkakumppanuudesta ignatiaanisen perinteen mukaan – sisar Theresa, Tampereen katolinen seurakunta

12.00

Hetkipalvelus

12.15

Lounas

13.45

Arjen retriitti – sisar Theresa

15.15

Hetkipalvelus

15.30

Päätöskahvi

Järjestäjä

Kuopion hiippakunta

Ilmoittautuminen

viimeistään 19.2.2010 tuomiokapitulin vahtimestarille, p. (017) 288 8400, osmo.karppinen@evl.fi.

TERVETULOA!

Joulupukki otti minut syliinsä

Joulupukki otti minut syliinsä ja kysyi: ”Oletkos ollut kiltti ?” Vastasin: ”Joo”.

Ulkona oli ilotulitus, olihan tuomi-osunnuntai ja joulukauden avajaiset ja kaupat auki.

Lauantai-iltana olin ollut pankissaani keskustelemassa kulutuslainasta. Korke edullinen ja rahat luvattiin tilille jo pyhäamuksi. Tämä seitsemänpäiväinen kuluttaminen käy nivelien päälle ja jonkin verran rauhoittavia-kin on pitänyt popsia. Mutta onneksi kuntoutus ja lääkkeet korvataan eikä omavastuuta ole nimeksikään. Lääkkeen teho on kylläkin sidottu kolmen kuukauden euriboriin.

Maan ylimmät johtoportaat tahtovat pyörien pyöriä, pyhää-arkea.

Ja pyöriäthän ne kun oikein kovasti pyöritetään. Niinpä poikkesin samaisena lauantaiehtona vielä Kellassa selvittämässä nämä tukiasiat. Joustavaa oli asiointi kummassakin ja kello oli vasta 21.50. Vielä parturiin ja sitten alkaakin yömessu kirkossa.

Oi tätä vapauden aikaa! Meitä ei enää sido nuo muinaiset määritellyt arjesta ja pyhästä. Yhtä juhlaahan tämä on! Amerikasta vain on tullut huolestuttavia uutisia: kuluttajilla ei ole entisiä ostohaluja; kukaan ei enää tarvitse mitään. Joku raukka sanoi jopa: ”Talo on täynnä enkä keksi enää mitään, mitä ostaisin.” Onneksi meillä tämä kulutuskierto on vasta alullaan. Kuinkas se herkkä laulu menikään ”Nyt kauppa kirkkoni olla saa, voin täällä palvelaa Jumalaa...”

Heräsin hikisenä, olin nähnyt unta, joka näyttää toteutuvan. Hamusin jotakin käteeni ja Katekismushan se siinä. Sieltä luin ”Pyhitä lepopäivä”. Tästä ovat uskaltaneet sanoa jotakin roomalaiskatoliset piispat. Tämän mukaan elävät helluntaillaiset kauppiat.

Nytpä haastan itseni; voinko ostaa perunat, leivän ja maidon (joita ei mainosteta) kuuden päivän aikana ja pyhittää lepopäivän? Haaste on kova, mutta arvothan eivät ole myytävissä. Yritän ainakin, mitään en lupaa. Jossakin alitajunnassa kuuluu äitivainajan sana ”Pyhätyällä ei oo siunausta”.

Eero Holma
Seurakuntapastori
Siilinjärvi

Kuuluuko kirkosta eronneen hautaus papille?

Sekä kirkon jäsenen että kirkkoon kuulumattoman omaisia yhdistävät usein samat asiat. He ovat hämmentyneitä kuoleman edessä ja he haluavat, että hautajaisten suhteen kaikki tapahtuisi oikein. Siinä tilanteessa papilta vaaditaan erityistä tahdikkautta. Jokaisen ihmisen elämä päättyy kuolemaan. Silti läheisen kuolema on aina lopullisuudessaan ja tuntemattomuudessaan yllättävä asia. Omaainen joutuu toisaalta kohtaamaan surunsa ja toisaalta järjestämään hautajaiset.

Jos vainaja ei ole seurakunnan jäsen, papin mieleen tulee monenlaisia – ristiriitaisiakin – ajatuksia. Olen huomannut joidenkin kollegojen puheissa jopa koston henkeä: Kun kerran ette kuulu kirkkoon, en minäkään sitten siunaa. Kirkon työntekijöinä meillä on myös sielunhoidollinen vastuu. Vaikka siunaustilaisuus ei olekaan herätyskokous, voi se välittää evankeliumia armahtavasta Jumalasta.

Piispainkokouksen ohjeet kirkkoon kuulumattoman henkilön hautauksesta ovat aika yleisluonteisia. Jokainen tulee haudata, mutta ketään ei ole pakko siunata kirkollisesti. Kirkkojärjestyksen mukaan pappi voi siunata kristillisesti kirkkoon kuulumattoman, jos sen toimittamiseen on riittävät perusteet eikä vai-

naja ole eläessään ilmaissut, ettei hän toivo kristillistä hautausta.

Jos kristilliselle hautaan siunaamiselle on perusteet, ei kukaan pappi voi mielestäni kieltäytyä tehtävästä. Itse muistutan omaisille, että siunaustilaisuus on luonteeltaan aina jumalanpalvelus, jossa Raamatun sanalla, virsillä ja rukouksella on keskeinen osuus. Vainaja jätetään Jumalan haltuun.

Oikea ja väärä kysymys

Mielestäni väärä kysymys on: Kuka papeista hautaa kirkosta eronneita? Oikea kysymys olisi: Mikä oli vainajan oma toivomus?

Kristillisen hautaan siunaamisen perusteet pitäisi selvittää ensimmäiseksi. On vähän noloa ruvetta kyselemään vainajan toivomuksia, kun kaikki muut suunnitelmat ovat jo valmiina. Kerran keskustelussa omaisten kanssa tajusin avovaimon puheesta, ettei ole mitään edellytyksiä kirkolliselle siunaamiselle. Vanha äiti ei tuntunut tajuavan koko asiaa ja näytti niin onnettomalta, että päätin siunata.

Toisessa tapauksessa kysyin lopulta: - Miksi te ollenkaan haluatte pappia hautajaisiin? – No, kun hautaustoimistossa sanottiin. Silloin sovimme yhdessä, että en mene. Miksi

kukaan haluaisikaan tulla kirkollisesti siunatuksi, jos ei ole siihen eläessään kuulunut?

Toisaalta pelkästään vainajan kirkkoon kuulumattomuus ei osoita, että hautaan siunaaminen olisi hänen tahtonsa vastaista. Kuten eräs omaainen sanoi: - Tuskin äiti edes tiesi, ettei hän kuulunut kirkkoon. Hän osallistui säännöllisesti jumalanpalveluksiinkin.

Hautauksetestamenti

Testamenttia on yleensä totuttu kunnioittamaan. Sekä omaisille että papille olisi helppoa, jos ihminen eläessään olisi tehnyt riittävän selväksi, toivooko hän kirkollista hautausta. Kirkon jäsenelle kristillinen hautaus on itsestään selvyyttä. Mutta hänkin voisi esittää omia toivomuksia. Kun edesmennyt äitini valitteli tekemisen puutetta ja yksinäisyyttä, sanoin puoliksi leikilläni: - Suunnittele vaikka omat hautajaisesi. Hän tarttui ideaan – ja meillä omaisilla oli hautajaisissa selvät ohjeet.

Leena Hurskainen
Kappalainen
Joensuu

TYÖ JA OSALLISUUS

Maahanmuuttajien työllistyminen – Yhteisvastuukeräys 2009

Vuoden 2009 Yhteisvastuukeräys tuotti 4 383 773,76 euroa. Kuopion hiippakunnan osuus keräystuotosta oli 566 973,61 euroa. Kotimaassa keräyksellä tuettiin maahanmuuttajien työllistymistä ja ulkomaankohteena oli Bangladesh. Lämmin kiitos teille kaikille, jotka olitte eri tavoin mukana Yhteisvastuukeräyksessä!

OLE ARKIENKELI JA AUTA

Vähävaraisten lapsiperheiden tukeminen Suomessa ja Haitissa – Yhteisvastuukeräys 2010

Yhteisvastuukeräys viettää 60-vuotisjuhluvuottaan 2010. Vuoden 2010 keräyksellä pyritään tuomaan helpotusta vähävaraisten perheiden arkeen. Yhteistyökumppanina keräyksessä on 110 vuotta sitten perustettu Marttaliitto. Ulkomaankohotteeseen Haitiin varat menevät Kirkon Ulkomaanavun kautta. Tervetuloa mukaan vuoden 2010 Yhteisvastuukeräykseen!

HARJOITTELUNOHJAAJANA TOIMIMINEN

Harjoittelunohjaajina toimivat/toimineet sekä toimintaan uusina mukaan hakeutuvat diakonia- ja nuorisotyön ohjaajat kutsutaan **harjoittelunohjaajien neuvottelupäivään 23.2.2010** Diak Idän tiloihin, Pieksämäelle. Päivän kuluessa kehitetään harjoittelunohjaajana toimimisen eri osa-alueita. Tule mukaan pohtimaan, miten seurakunnassa tapahtuva opiskelujakso voisi parhaiten tukea opiskelijaa kasvamaan kirkon hengelliseen työhön.

Ilmoittautuminen viimeistään 5.2.2010 tuomiokapitulin vahtimestarille p. (017) 288 8400, osmo.karppinen@evl.fi. Lounas ja kahvi n. 15 €

HENGELLISEN MATKAKUMPPANUUDEN NEUVOTTELUPÄIVÄ

Arjen retriitti - matkakumppanuuden neuvottelupäivään kutsutaan kaikkia seurakuntien työntekijöitä. Päivä järjestetään **3.3.2010** Aholansaassa, Nilsiässä. Ilmoittautuminen viimeistään 19.2.2010 tuomiokapitulin vahtimestarille p. (017) 288 8400, osmo.karppinen@evl.fi **Osallistumismaksu** 21 €, sisältää kahvit ja lounaan. Tarkempi ohjelma on toisaalla tässä lehdessä.

MISSÄ MENNÄÄN – hiv ja aids tilanne Suomessa

Kaikille avoin hiv ja aids päivä järjestetään **23.3.2010** Kuopiossa. Ilmoittautuminen viimeistään 5.3.2010 tuomiokapitulin vahtimestarille p. (017) 288 8400, osmo.karppinen@evl.fi.

HIIPPAKUNNALLISET DIAKONIA TYÖNTEKIJÖIDEN JA VASTAAVIEN TEOLOGIEN NEUVOTTELUPÄIVÄT

Neuvottelupäivät järjestetään **21.–22.9.2010** Aholansaassa. Täysihoido Annan tupa, Riitan tupa, mökit 111 €, Sepänpaja 126 € omin lakanoin. Talon liinavaatteet 8 €/henkilö. Edestakainen laivakuljetus sisältyy hintoihin. 1h:sta lisämaksu 15 €. **Osallistumismaksu** 20 €.

Toivotaan, että kaikki hiippakuntamme diakoniaviranhaltijat ja vastaavat teologit osallistuisivat neuvottelupäiville.

HIIPPAKUNNALLISET YHTEISVASTUUKERÄYKSEN STARTTIPÄIVÄT

8.11.2010 Kainuun opisto/Kajaanin rovastikunta

9.11.2010 Nilsiä/Nilsiän, Iisalmen ja Siilinjärven rovastikunnat

10.11.2010 Vehmersalmi/Kuopion, Leppävirran ja Pieksämäen rovastikunnat

11.11.2010 Pyhäselkä/Joensuun rovastikunta

Starttipäivän tavoitteena on auttaa kehittämään oman seurakunnan ja rovastikunnan yhteisvastuukeräystä ja tutustua seuraavan vuoden keräyskohteisiin.

JOHTAVIEN DIAKONIAN VIRANHALTIJOIDEN TAPAAMINEN

tuomiokapitulissa tiistaina 24.8.2010 klo 11.30–15

DIAKONIAN ROVASTIKUNNALLISTEN YHTEYSHENKILÖIDEN TAPAAMINEN

tuomiokapitulissa maanantaina 30.8.2010 klo 11–14.30

HIIPPAKUNNALLINEN TYÖNOHJAAJIEN NEUVOTTELUPÄIVÄ

torstaina 16.9.2010

Seuraavassa seminaarissa on vielä tilaa! Ilmoittaudu mahdollisimman pian!

KASVATUS

DIAKONIA MUUTTUVASSA TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ –seminaari (5 op)

Seminaariin kutsutaan useamman vuoden työssä olleita diakoniaviranhaltijoita.

I-jakso 1.–3.9.2010 toteutetaan Vai-vion kurssikeskuksessa, Liperissä ja II-jakso 25.–26.11.2010 Metsäpiirin kurssikeskuksessa, Iisalmissa.

Koulutuksen kuluessa osallistujat syventää tietoutta yhteiskunnasta, selkeyttää omaa perustehtäväänsä ja vahvistaa omaa hengellistä elämäänsä.

Koulutukseen kuuluu etukäteis- ja väliaikatehtävä. Täysihoito I- ja II-jaksolta yhteensä 220 €.

Kurssimaksu molemmilta jaksoilta yhteensä 90 €.

Ilmoittautuminen viimeistään 26.2.2010 tuomiokapitulin vahtimestarille p. (017) 288 8400, osmo.karppinen@evl.fi

HIIPPASÄHLY 2010

Mahtava, legendaarinen Hiippasähly tänä vuonna Iisalmissa la 8.5. klo 10–17.30. Salibandytapahtuma C-, D- ja E-nuorille. Hyvät pelit, hyvä meininki! Lisätietoa tulossa. Yhteyshenkilö Jari Nousiainen, Iisalmi, p. 044 7335216, jari.nousiainen@evl.fi. Tervetuloa!

Järjestäjänä Iisalmen rovastikunta, Poikien ja Tyttöjen Keskuksen Itä-Suomen piiri ja Kuopion hiippakunta.

YHTEISTYÖSSÄ ON VOIMAA! – VARHAISNUORISOTYÖN SEMINAARI

PTK:n Itä-Suomen piirin varhaisnuorisotyön työseminaari Kajaanissa **21.–22.4.2010**. Aiheina mm. kerhotoivo ja yhteistyö koulujen kanssa, sen mahdollisuudet ja kokemukset mm. Tampereelta harrasteiltapäivän (HIP) merkeissä. Yhteyshenkilö Maara Kosonen, Poikien ja Tyttöjen Keskus, p. 0400 541957, maara.kosonen@ptk.fi. Tervetuloa!

Järjestäjänä PTK:n Itä-Suomen piiri ja Kuopion hiippakunta.

PYHÄN JÄLJILLÄ – LASTENOHJAAJIEN TÄYDENNYSKOULUTUSTA (2 op)

Portaanpään kristillisellä opistolla **31.5.–2.6.2010**. Perehdyimme Pyhä-painopisteeseen erilaisin menetelmin ja harjoituksin. Aiheina Jumalan pyhyys, luomakunta, sunnuntai ja kirkkopedagogiikka. Tiedustelut Marja-Leena Virolainen, Portaanpää, p. 044 7688629, marja-leena.virolainen@portaanpaa.fi. Tervetuloa!

Järjestäjänä Portaanpään kristillinen opisto, Suomen Lähetysseura, Seurakuntien Lapsityön Keskus ja Kuopion hiippakunta.

RIKASTA MINUA – PARISUHDEKURSSIEN OHJAAJAKOULUTUS

Tule kouluttautumaan parisuhdekurssien ohjaajaksi! Koulutus Aholansaassa **12.–13.9.2010** Kataja ry:n kouluttajien ohjauksessa. Tiedustelut Juha Antikainen, Kuopion hiippakunta, p. 040 5440558, juha.antikainen@evl.fi. Tervetuloa! **Järjestäjä** Kuopion hiippakunta.

Tapahtumia hiippakunnassa vuonna 2010

23.–24.2.2010 Sovituksesta sovintoon, teologinen symposium Joensuussa. Järj. Karjalan teologinen seura, www.karjalanteologinenseura.fi

11.–13.6.2010 Lähetysjuhlat Varkaudessa. Järj. Suomen Lähetysseura ja Varkauden seurakunta, www.mission.fi

2.–5.7.2010 Suviseurat Liperissä. Järj. Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys, www.srk.fi

9.–11.7.2010 Herättäjäjuhlat Kiuruvedellä. Järj. Herättäjä-yhdistys ja Kiuruveden seurakunta, www.h-y.fi

23.–25.7. Kirkastusjuhlat Heinävedellä. Järj. Kansan Raamattuseura ja Heinäveden seurakunta, www.krs.fi

RIPPIKOULUSAUNAT 2010

Vuoden rippikoulusaunoissa käsitellään rippikoulutyöntekijän identiteetin kysymyksiä. Hyvää pohjaa pohdiskelulle antaa tuore tutkimus Rippikoulun todellisuus. Rippikoulusaunat on tarkoitettu kaikille rippikoulutyötä tekeville, myös kantoreille ja diakonian viranhaltijoille.

- 3.–4.2. Kajaanin rovastikunta, Kuhmo
- 10.2. Tuomiorovastikunta, Rytty
- 16.2. Nilsiä rovastikunta, Juankoski
- 24.3. Ent. Nurmeksen rovastikunta, Nurmes
- 4.5. Siilinjärven rovastikunta, Pielavesi
- 15.9. Iisalmen rovastikunta, Iisalmi
- 26.–27.10. Leppävirran ja Pieksämäen rovastikunnat, Partaharju
- 28.10. Joensuun rovastikunta, Outokumpu
- 10.11. Joensuun seurakuntayhtymä, Eno

Rippikoulusaunojen kutsut tulevat rovastikunnan yhdyshenkilöltä tai isäntäseurakunnalta. Tarkkaile postiasi ja osallistu – pysyt kehityksessä mukana!

HENGELLINEN TYÖ VERKOSSA -PERUSKOULUTUKSET 2010

Hengellinen työ verkossa -peruskoulutuksissa annetaan seurakuntien kaikkien työalojen työntekijöille valmiuksia toimia sähköisessä mediassa. Koulutukset toteutetaan alueittain seuraavasti (jatkoa vuoden 2011 puolella):

Kainuu

16.–17.2.2010
Kainuun opisto, Mieslahti

Kuopio I

24.–25.3.2010
Rytty

Iisalmi ja Siilinjärvi

6.–7.10.2010
Metsäpirtti, Iisalmi

Joensuu I

17.–18.11.2010
Vaivio

Kuopio II + Nilsiä

17.–18.11.2010
Rytty

SEURAKUNTAVAALIEN KANNUSTAJAKOULUTUS

Nuorten saamiseksi mukaan seurakuntavaaleihin 2010 järjestetään Kannustaja-koulutus Kuopiossa keskusseurakuntatalossa 27.3.2010 klo 11.00–15.30. Kutsukirje on lähetetty seurakuntiin, järjestäjinä hpk ja Nuorten Keskus. Ilmoittautuminen viimeistään 19.3.2010 tuomiokapitulin vahtimestarille, p. (017) 288 8400, osmo.karppinen@evl.fi.

NEUVOTTELUPÄIVIÄ

Harjoittelunohjaajien neuvottelupäivä 23.2.2010 (tarkemmin diakonian yhteydessä)

Erytisyisnuorisotyön neuvottelupäivät 27.–29.4.2010 Sotkamo

Oppilaitostyön neuvottelupäivät 21.–23.9.2010 Kuopio

Nuorisotyön neuvottelupäivät 28.–30.9. Iisalmi

Aikuistyön neuvottelupäivät 5.–6.10.2010 Nurmes

Rippikoulutyön neuvottelupäivä 4.11.2010 Kuopio

Kehva-rippikoulutapaaminen 16.–17.11.2010 Siilinjärvi

KUOPION HIIPPAKUNNAN ALUEELLA TOIMIVIEN LÄHETYSJÄRJESTÖJEN NEUVOTTELUPÄIVÄ

Aika ja paikka: 4.2.2010, Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli

Kohderyhmä: Lähetysjärjestöjen ja KUA:n edustajat Kuopion hiippakunnassa sekä Vakka-yhteistyökumppanit

Ilmoittautuminen: 28.1.2010 mennessä hiippakunnan lähetystoimistoon p. 040 451 4135 tai sähköpostilla kuopio.sls@mission.fi

Järjestäjä: Kuopion hiippakunta

Yhteyshenkilö: Jukka Koistinen

LÄHETYKSEN AJANKOHTAISPÄIVÄ

Aika ja paikka: 18.3.2010, Nurmes, Nurmes-talo, Hannikaisen Sali

Kohderyhmä: Lähetysshiiteerit, lähetysteologit ja lähetysten vapaaehtoiset vastuunkantajat, luottamushenkilöt ja kaikki kirkon kansainvälisestä työstä kiinnostuneet

Kustannukset: 22 € sisältäen kahvit, lounaan ja kurssimaksun

Ilmoittautuminen: 4.3.2010 mennessä Kuopion hiippakunnan lähetystoimistoon, p. 040 451 4135, sähköposti: kuopio.sls@mission.fi

Sisältö ja tavoitteet: Ajankohtaispäivässä perehdytään kirkon uuteen lähetysstrategiaan ja sen vaikutuksiin niin seurakuntatasolla kuin kirkon kokonaisuudessa. Järjestötason ja seurakunnan lähetysstrategiaa tarkastellaan esimerkkitapauksin. Ajankohtaispäivän osallistujat tuntee kirkon uuden lähetysstrategian sisältöä ja sen merkityksen omassa työssään.

Järjestäjät: Kuopion hiippakunta ja Suomen Lähetysseura

Yhteyshenkilö: Jukka Koistinen

LÄHETYSSIHTTEERIEN OPINTOPÄIVÄT

Aika ja paikka: 5.–6.5.2010, Metsäkartano, Rautavaara

Sisältö: Hiippakunnan lähetyssihteerien yhteinen ilta ja päivä opiskelun keskustelun, jakamisen ja virkistymisen merkeissä.

Kohderyhmä: Seurakuntien lähetyssihteerit, vakinaiset ja vapaaehtoiset

Kustannukset: 90 € sisältäen kurssimaksun, kokouspalvelut, yöpymisen ja ruokailut kahveineen (yhden hengen huoneessa 110 €).

Ilmoittautuminen: 20.4.2010 mennessä Kuopion hiippakunnan lähetystoimistoon,
p. 040 451 4135 tai sähköpostilla kuopio.sls@mission.fi

Järjestäjä: Kuopion hiippakunta

Yhteyshenkilö: Jukka Koistinen

VALTAKUNNALLISET LÄHETYSJUHLAT PUUSTA PITKÄLLE

Aika ja paikka: 11.–13.6.2010, Varkaus
Katso ohjelma ja muut tiedot sivulta:
<http://www.lahetysjuhlafin.fi/>

POLKUJA MESSUUN

Kuopion hiippakunnan jumalanpalvelusseminaari

Nurmeksessa lauantaina 9.10.2010

Aamupäivän alustajat ovat spiritualiteetin ja jumalanpalveluskasvatuksen työalasihteerit Helena Lindfors Kirkkohallituksesta ja radiotoimituksen toimituspäällikkö Anneli Vartiainen.

Iltapäivän työryhmissä pohditaan musiikin, rukouksen ja puheen osuutta johdannossa, sanassa, ehtoollisessa ja päätöksessä. Mitä messussa voi muuttaa, mitä ei? Voiko kuva olla osa messua? Entä draama tai liike?

Päivä alkaa klo 9.30 kahvilla Kirkkokadun yläasteella (Kirkkokatu 15) ja päättyy Nurmeksen kirkossa klo 17.30 alkavaan messuun, joka on avoin kaikille.

Tuomiokapitulin toive on, että jokainen hiippakunnan seurakunta lähettäisi enintään viisi henkilöä seminaariin: esim. papin, kanttorin, luottamushenkilön, nuoren ja seniori-ikäisen. Seminaarimaksu on 10 €/henkilö.

Ilmoittautuminen 31.5.2009 mennessä Kuopion tuomiokapituliin vahtimestari Osmo Karppiselle, p. 288 8400, tai sähköpostitse osmo.karppinen@evl.fi.

Lämpimästi tervetuloa!

Hiippakunnasta modernia kirkkohistoriaa

Kuopion hiippakunnan 70-vuotisjuhla-vuoden satona saatiin maan kolmanneksi vanhimmasta hiippakunnasta odotettu historiategos. Kirkkohistorian professori Hannu Mustakallio nimittää teosta elämäntyökseen eikä syyttä: muut vastaavat hiippakuntahistoriat ovat kokoomateoksia.

Tuloksena on tutkimuksellisesti täysipainoinen, kiinnostava, selkeä, yleistajuinen ja vetävästi kirjoitettu historia.

Kuopion hiippakunta perustettiin vuonna 1850 pohjoisimman Suomen kirkollisen hallinnon tehostamiseksi. Sama pyrkimys johti neljännen eli Savonlinnan hiippakunnan perustamiseen vuonna 1897, jolloin Pohjois-Karjalan rovastikunnat erotettiin Kuopion yhteydestä. Näin piispanistuin Kuopiossa jäi hiippakunnan eteläisimpään sopukkaan ja siirrettiin vuonna 1900 Kuopiosta Ouluun. Nimi säilyi kuitenkin Kuopion hiippakuntana vuoteen 1923 saakka. Nykyisen nimensä ja alueensa se sai vuonna 1939, kun rajaseutujen vahvistamisen nimissä synnytettiin Oulun, Kuopion ja Viipurin hiippakunnat.

Kirkollista aluepolitiikkaa

Kirkollisten palvelujen järjestäminen pohjoisella rajaseudulla ja rajojen yli törmäsi pappispulaan, niinpä lähti-jöitä kaukaisiin erämaihin oli houkuteltava erioikeuksin. Yksinäistä viranhoito Lapissa epäilemättä oli, sillä ehti kulua 40 vuotta, ennen kuin Kuopion piispa astui ensimmäisen kerran jalallaan aivan pohjoisimpiin seurakuntiin.

Suomalaisasutusta oli myös Raja-Karjalassa ja Muurmannin rannal-

la. Senaatti myönsi määrärahan ulkopoliittisesti arkaluonteisiin tehtäviin lähteville. Suomalainen pappi oli kaittava: Johannes Schwartzberg ehti eräällekin suomalaisemännälle pitää ensin rippikoulun, samana päivänä konfirmoida, kuuluttaa kolmasti ja vihkiä avioliittoon, kirkottaa ja kas-taa kaksi lasta. Jäämeren rannikolle menon motiivina oli myös estää ulko-suomalaisia joutumasta yksinomaan lestadiolaisliikkeen vaikutuspiiriin.

Kurinpidon kohde ja kotipaikkaoikeus

Lestadiolainen herätysliike oli Kuopion ensimmäisen kauden piispojen silmissä ilmiselvä laho. Ulkoisen epäjärjestyksen vuoksi piispat ja myös esivalta halusivat saada liikkeen aisoihin. Piispa Johansson näki vastustettavaa myös liikkeen ”aisti-ihmiseen” vetoavassa puolessa.

Mustakallion toteaa, että hiippakunnan neljännen piispan J.R. Kos-

kimiehen kausi merkitsi eheyttävää käännettä kirkon ja herätysliikkeiden suhteissa. Koskimies yritti pitää lestadiolaisuuden kirkon sisäisenä suuntauksena ja vältti kurinpitotoimia.

Piispan vaalien valtapeli

Hiippakuntahistoriassa piispat ja piispan vaalit ovat keskiössä, sillä niissä oli kirkollisen valtopolitiikan lisäksi ulkopoliittinenkin ulottuvuus. Piispa Johansson oli Kuopion kauden piispoista ylivertainen koko kirkon uudistaja, jonka aloitteita olivat diakoniatyö ja diakonien koulutus, piispainkokous ja kirkon keskusrahasto, puhumattakaan, että hän puolusti Suomen kirkon itsenäisyyttä suhteessa ortodoksiseen keisariin.

Kuopiosta tuli maan kirkollisen kulttuurin keskus. Hiippakunnalla oli jopa oma aikakauslehti Kansan Ystävä.

Fennomaanilinnake

Kuopion tuomikapituli, etenkin tuomio-rovastit kuuluivat fennomaanien sisäpiiriin. Jo ensimmäinen pappisvihkimys vuonna 1851 toimitettiin suomen kielellä ja ensimmäisenä piispantarkastusten ja toimikapitulin pöytäkirjat vaihdettiin suomenkielisiksi. Piispa Koskimies puolestaan oli ensimmäisen sukunimensä suomentanut piispa: vaaleissa hän oli vielä Forsman.

Kaija Vuorio

Hannu Mustakallio, Pohjoinen hiippakunta. Kuopion–Oulun hiippakunnan historia 1859–1939. Julkaisija Kuopion ja Oulun hiippakunnat. Kirjapaja 2009.

Osallisuuden yhteisön rakennustöissä

Mikä paikka seurakuntalaisella, hänen uskollaan ja toiminnallaan on seurakunnan elämässä? Diakonian yhteisöllisyyden kehittämishankkeessa (Koinonia-hanke) lähdimme kysymään, kuinka voisimme vahvistaa seurakunnan yhteisöllistä olemusta ja tukea seurakuntalaisen osallisuutta. Tavoitteisiin pyrittiin lisäämällä seurakuntalaisten ja työntekijöiden keskinäistä vuorovaikutusta ja kehittämällä yhteistyötä eri työalojen kesken. Taustalla olivat kirkon strategiat Vastuun ja osallisuuden yhteisö sekä Meidän kirkko – Osallisuuden yhteisö, joissa korostuu seurakuntalaisten osallisuus ja pyritään pois työntekijäkeskeisyydestä.

Seurakuntalaiset ja työntekijät ideoivat yhdessä

Kehittämistyötä toteutettiin seitsemässä itäsuomalaisessa seurakunnassa, joissa diakoniatyöntekijä ja seurakuntalainen toimivat työpareina kehittämistyössä. Yhteisöllisyyden kehittämisessä nostettiin keskiöön työntekijän ja seurakuntalaisen tasavertainen vuoropuhelu. Työparit muodostivat kehittämisryhmiä, joissa tarkasteltiin seurakuntien toimintaa yhteisöllisyyden silmälasein ja jalostettiin seurakuntien omia kehittämisaatuksia yhdessä.

Seurakuntalaiset kohtaavat

Hankkeen myötä seurakunnissa vahvistettiin olemassa olevan toiminnan yhteisöllisyyttä, mutta myös kokeiltiin uusia, työntekijöiden ja seurakuntalaisten yhdessä löytämiä ideoita.

Anttolan seurakunnassa elvytettiin perinteistä talkotoimintaa kehittämällä sitä tämän päivän tarpeisiin. Viikoittain talkoolaiset ulkoiluttavat vanhuksia tai tekevät tehtäviä, joihin muu apu ei ulotu.

Lapinlahdella seurakuntalaiset veivät pullapussien kanssa terveisiä kirkosta vierailua kaipaaville vanhuksille. Ensimmäisessä pullakirkko-tempauksessa toteutui noin 100 ihmisen keskinäinen kohtaaminen. Uusia mahdollisuuksia saada oma paikka seurakunnasta löydettiin hank-

Musiikkiryhmä löysi palvelupaikan Sonkajärven ja Lapinlahden seurakuntien diakoniatyössä.

keen yhteydessä esimerkiksi kehitysvammaisille ja mielenterveys- tai päihdekuntoutujille.

Omat lahjat käyttöön

Sonkajärven ja Lapinlahden seurakuntien musiikkidraama-hankkeessa kevyen musiikin harrastajat löysivät paikkansa seurakunnassa. Puumalassa toteutettiin yhteisvoi-

min pääsiäisnäytelmä, johon saatiin mukaan useita uusia seurakuntalaisia. Kirkkokaveri-toimintaa toteutettiin Juvan ja Joutsan seurakunnissa ja se mahdollisti eri sukupolvien välisen kohtaamisen ja tarjosi ainutlaatuisia kokemuksia vapaaehtoisille ja vanhuksille. Samalla se myös vahvisti nuoriso-, aikuis- ja diakoniatyön välistä yhteistyötä sekä tiivistä yhteyksiä kunnan vanhuspalveluihin.

Auttamisen kohteesta toimijoiksi

Yhteisöllisyyden kehittämisessä pyrittiin toteuttamaan koinonisen diakonian ajattelutapaa, jossa ihmiset otetaan täysivaltaisina ja itsenäisinä yhteisön jäseninä eikä auttamisen kohteina. Siinä myös kyseenalaistetaan jyrkkä erottelu auttajiin ja autettaviin, viranhaltijoihin ja asiakkaisiin. Sen sijaan pyritään yhdessä ihmisten kanssa rakentamaan osallisuuden kokemus myös vaikeuksien kanssa kamppaileville.

Hankkeen toteutus

Koinonia-hankkeen toteutus vuosina 2007–2009 mahdollistui Työelämän kehittämisohjelma Tykesin rahoituksella. Hanketta koordinoi Diakonia-ammattikorkeakoulun Pieksämäen toimipaikka. Lisää tietoa hankkeesta löytyy nettisivulta www.pieksamaki.diak.fi/koinonia.

Päivi Thitz

Lehtori

Diakonia-ammattikorkeakoulu Diak Itä

Kaikki ei ole sitä miltä ensiksi näyttää

Hollanti on mielenkiintoinen paikka. Merimieskirkon lähetyksillä on kauan ollut sulassa sovussa eräässä kulmauksessa apteekin ja ravintolan vieressä huumeita myyvä kauppa. Astuminen sisälle tuohon hämyiseen puotiin, saa luppakorvaluterilaisen karvat nousemaan pystyyn. Kaupan sisustus on mielenkiintoinen sekoitus eri uskontojen symboleja ja esineistöä.

Postmoderni cocktail

Seinän vieressä tököttää tammesta tehty vanha kirkon penkki, jonka päädyssä on hienosti kuvioitu Kristus-monogrammi. Penkin yläpuolella istuu lihava Buddha ja kaupan toisella seinällä erilaisten seksivälineiden keskellä on vielä hindujen uskonnollista välineistöä. Puodin perimmäisellä seinällä on tietysti kaikista pyhin paikka, lasiseinän takana myyntitiski, josta ihmiset voivat ostaa erilaisia huumaavia aineita. Onneksi aineiden vaikutusmekanismia on kuvailtu hinnastossa. Aloitteijakin saa varmasti oikeanlaista mömmöä sisuksiinsa tai savua keuhkoihinsa. Täällä siis suitsukkeiden savussa, uskonnollisten symbolien keskellä osa tämän päivän ihmisistä etsii kosketustaan pyhään.

Kaupan sisustus kuvaa hyvin monikulttuurisen suurkaupungin uskonnollisuutta, joka ottaa palasen sieltä ja toisen täältä. Tässä uskontojen

sekoituksessa näyttää siltä, että ihmisten käsitys pyhydestä on myös sekoittunut. Postmodernin ajan ihmiselle ei tuota ongelmaa yhdistellä erilaisia pyhiä asioita tai esineitä toisiinsa. Tuntuu siltä, että koko läntinen maailma on riisunut yltään yhden tietyn Pyhän arvostamisen ja sekoittelee nyt pyhyttä mielensä mukaan. Tai James Bondia hieman muunnellen voisi todeta: "Sekoitettu mutta ei ravistettu!" Halutessaan kaupan hyllyiltä ja pressukattoisten torikojujen pöydiltä saa muutamalla eurolla kotiinsa kattavan valikoiman alan esineistöä.

Edes yksi pyhä

Pyhyys siis pulpahtelee esiin taukoamatta erilaisissa tilanteissa moninaisena ja kiehtovana. Yksi poikkeus kuitenkin on, joka ei tänäänkään alistu markkinavoimille tai postmodernin ajan sekoituksille. Alankomaissa tämän yhden "tietyn" pyhän olemassa olon huomaa erityisesti silloin, kun islamia kohtaan esitetään kritiikkiä. Silloin Pyhä tuleeekin yhtäkkiä olemassa olevaksi ja todelliseksi ihmisten ja organisaatioiden arkeen. Jopa siinä määrin, että viime vuonna Nato nousi takajaloilleen pelätessään joukkojensa puolesta, kun Geert Wilders oli julkaisemassa islamia arvostelevaa elokuvaansa. Näissä tilanteissa myös poliitikot kiinnostuvat pyhydestä ja heräävät

talviuiltaan määrittelemään, mikä on soveliaista ja mikä ei. Pyhän puolustaminen tai toisen pyhän loukkaamisen pelko saa aikaan näkyviä piirteitä, niin myönteisessä kuin kielteisessä mielessä.

Entä oma Pyhä?

Jotenkin tulee halju olo, kun katselee muiden uskontokuntien edustajien rohkeutta pitää kiinni omien jumaliensa pyhydestä. Onko meistä kristityistä tullut liian liberaalia pulamössöjengiä, joka ei enää puolusta omaa Pyhää Jumalaansa? Vai onko kristittyjen Jumala niin suuri omassa pyhydessään, että sitä ei tarvitse hänen lastensa toimesta puolustaa? En tiedä. Postmodernin monikulttuurisen maailman individualismi tarttuu kyllä, myös pappiin. Entisistä vakaista arvoista tulee suhteellisia. Toisaalta on lohduttavaa huomata, että kun oma pyhyys päivä päivältä karisee ja myös yhteiskunnan luomat pyhyiden keinoitekoiset kuvat haihtuvat, kolmiyhteisen Jumalamme pyhyys vahvistuu. Samalla sitä kuitenkin joutuu kysymään itseltään entistä useammin Mestarimme sanoin: Mutta jos suola menettää makunsa, millä se saadaan suolaiseksi?

Jarmo Karjalainen
Johtaja/merimiespappi
Rotterdamin Merimieskirkko

Kulttuuripäivä Kuopiossa Kalevalan päivänä 28.2.2010

Tervetuloa hiippakunnalliseen kulttuuri-päivään! Päivässä pohditaan kristillisen uskon ja luterilaisuuden suhdetta kulttuuriin sekä kulttuurin mahdollisuuksia seurakuntatyön rikastuttajana.

Järjestäjät: Kuopion hiippakunta, Kirkkopalvelut ry, Kuopion evankelisluterilaiset seurakunnat ja Luterilaisen Kulttuurin Säätiö.

Osallistujat: seurakuntalaisia, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä sekä hiippakuntavaltuusto

Seminaarin osallistumismaksu: 20 €, sisältää lounaan ja kahvin. Paikkoja seminaarissa rajoitetusti, varaa omasi ajoissa!

Yhteyshenkilö: hiippakuntasihtööri Juha Antikainen, juha.antikainen@evl.fi

Ilmoittautuminen: 29.1.2010 mennessä tuomiokapituliin osmo.karppinen@evl.fi, p. (017) 2888 400. Ruokavaliosta ilmoitetaan samalla.

28.2.2010 Kalevalainen runomessu, Kuopion tuomiokirkko
klo 10 liturgia MuT Pekka Vapaa-
vuori, saarna rovasti Risto
Kormilainen

28.2.2010 Kalevalan päivän kulttuuriseminaari, Kuopion keskusseurakuntatalo, Suokatu 22

- 11.30 Lounas
- 12.30 Kulttuuri voimanlähteenä
Kuopion hiippakunnassa
Piispa Wille Riekkinen
- 12.40 Kulttuuri kristillisen uskon
ja teologian haasteena
TT, dosentti Pauli Annala
- 13.10 Kommenttipuheenvuoro:
Kulttuuria kirkossa?
TT Matti Komulainen
- 13.20 Keskustelu, juontajina Juha
Antikainen ja Satu Väättäinen
- 14.00 Kahvi
- 14.30 Kulttuuri seurakuntatyössä
ja yhteyden luojana
Kirjailija Tytti Issakainen
Toimittaja, kuvataiteilija TM
Ulla Remes
- 16.15 Loppusanat ja loppuvirsi
Tuomiorovasti Ilpo Rannankari

KUOPION HIIPPAKUNNAN TUOMIOKAPITULI

Katuosoite
Postiosoite

Kuninkaankatu 22 A
PL 42, 70101 Kuopio

(017) 288 8400
0400 671 401

Vahtimestari
Osmo Karppinen

288 8402

Notaari Teuvo Manninen

288 8403

Lakimiesasessori Tuija Alatalo

288 8404
050 303 9633

Piispan sihteeri
Kaija Pyykönen

288 8405

Toimistosihtööri Marjaana Hartikainen

288 8406
040 544 0554

Vs. Hiippakuntadekaani
Kimmo Kivelä

288 8407
040 591 0235

Vs. Hiippakuntasihtööri
Seppo Laitanen

288 8408
040 544 0558

Hiippakuntasihtööri
Juha Antikainen

288 8409
040 591 0236

Hiippakuntasihtööri
Sirpa Juola

288 8410
040 773 7997

Hiippakuntakanttori
Seppo Kirkinen

288 8412
040 590 2321

Lähetys sihteeri
Jukka Koistinen

288 8414

Piispa Wille Riekkinen

288 8416
040 836 3416

Ma.hiippakuntasihtööri
Mika Niskanen

040 451 4135

Lähetystoimiston hoitaja
Terttu Möykkynen

Faksi
Sähköposti
www-sivut
Virka-aika

(017) 288 8420
etunimi.sukunimi@evl.fi
www.kuopionhiippakunta.fi
8.15–16.00

Seuraava Capitol ilmestyy toukokuussa 2010

180209

Port Payé
Finlande
100807
Itella Oyj

ECONOMY

KILVOITUS

Sanakirjan käänös vie urheilusivuille tai sotautisiin: kilpailu, taistelu, ponnistelu. Tuttu virsi rinnastaa kilvoituksen sotaan, vaivaan ja työhön. Työelämä murroksineen ei houkuta. Sota- ja kilpakentiltä löytyy selkeitä mielikuvia, mutta rauhan ihminen jättää sotahomman kernaasti pois. Siis treenaamaan.

Mutta jo lähtökuopista/telineistä löytyy isoja kysymyksiä. Onko kilvoitus pelkkää treenaamista vai olenko jo itse kisassa? Onko kysymys kestävyyslajista vai nopeutta ja herkkyyttä vaativasta? Saanko kiertää samaa tasaista rinkiä vai joudunko reitillä ennalta arvaamattomien maastokohtien uhriksi? Ketä vastaan tai kenen kanssa tätä kilpailua oikein käyn?

Helppoa ei ole jatkossakaan. Pitääkö pelata reilua peliä vai ovatko kaikki keinot sallittuja? Saanko peesata vai pitääkö pärjätä ihan omillaan? Voiko reititin rinnastaa korkean paikan leiriin? Onko hengellinen matkakumppanuus sallittua tankkausta vai dopingia, joka kohta kielletään? Mitä on hengellinen ylikunto? Voiko kilvoituksesta levätä ja miten siitä palautumisen laita on?

Vanukas testataan syömällä, väittää englantilainen viisaus. Kilvoitus testaan – niin, varmaan tosielämässä. Taivaallisten kisojen vaarana on aina ollut jalkojen irtoaminen maasta. Kun usko ja elämä erkanevat, tämä kilpailu on pilalla. Pilvessä ei saa olla, hengellisestikään. Jeesus jos kuka jaksoi varoittaa jeesusustelusta.

Maaliin pitää päästä, perille. Nykyään sekään ei tosin aina näytä riittävän. Mitä jos mitalini jälkikäteen vaaditaan palautettavaksi ja annetaan toiselle? Entä jos meninkin ahtaan portin ulkopuolelta niin kuin epäonnistunut pujottelija?

Urheilun maailma on usein armoton. Ei kilvoituskaan helppoa ole. Hieman helpottaa huomata, jos reitti on selkeästi viitoitettu: väittävät, että armon merkit ohjaavat perille. Ehkä siinä valossa kilvoituksen voi ajatella myös parikilpailuksi, jossa Kaveri ei eksy eikä eksytä.